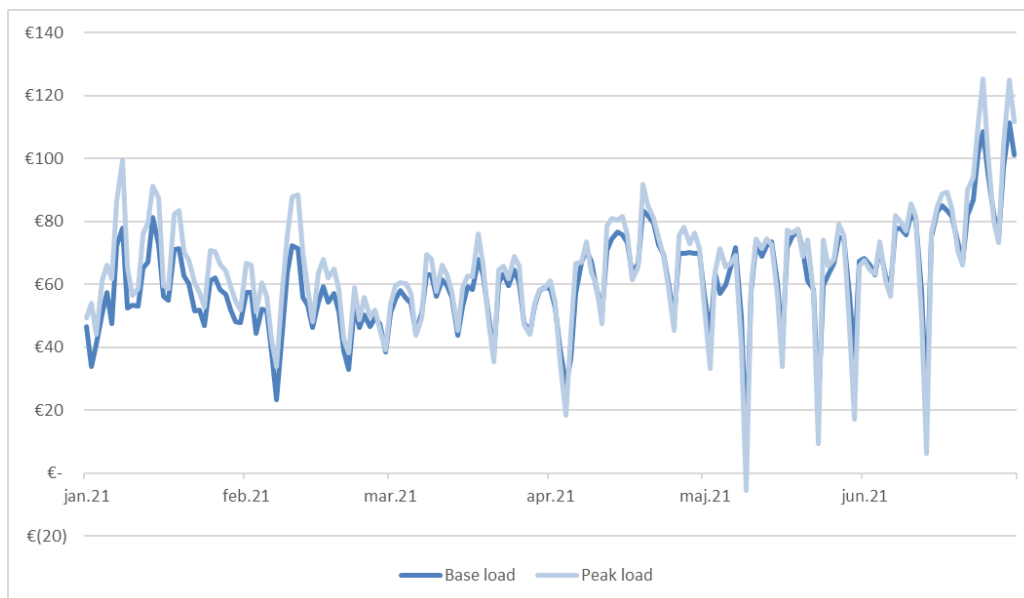

Pregled veleprodajnega trga z električno energijo v prvi polovici leta 2021

Maribor, september 2021

Veleprodajne cene električne energije so bile v prvi polovici leta 2021 pretežno v pozitivnem trendu. Pozitiven trend je bilo moč zaslediti tako v primeru pasovne električne energije, kot tudi v primeru vršne električne energije. Na domači borzi BSP-Southpool je povprečna cena za pasovno energijo v letu 2020 znašala 37,55 €/MWh, v letu 2021 pa je cena narasla na povprečno 70,96 €/MWh¹. Bikovski trend sicer še kar traja (v avgustu cena znaša 105,47 €/MWh). Gibanje cene terminskih pogodb »Day ahead« v letu 2021 na borzi BSP-Southpool je prikazano na Slika 1.

Slika 1: Gibanje cene terminskih pogodb »Day ahead« v letu 2021 na borzi BSP-Southpool, v €/MWh

Gibanje cene električne energije na nemški borzi za letne terminske pogodbe pasovne električne energije za leto 2022 je prikazano na Slika 2².

Slika 2: Gibanje cene pasovne električne energije celoletne terminske pogodbe leto 2022 na nemški borzi, v €/MWh

¹ (BSP Energy Exchange LL C, 2021)

² (Montel, 2021)

Na rast cene je vplivalo več dejavnikov. Eden izmed teh je okrevanje gospodarstev v letu 2021. Po tem, ko je bil na območju evropske unije v prvem četrtnetju leta 2021 zabeležen 0,1% padec bruto domačega proizvoda glede na predhodno četrtnetje, je slednji v drugem četrtnetju dosegel 1,9% rast v primerjavi s predhodnim četrtnetjem. V letu 2021 za območje evropske unije Evropska komisija napoveduje 4,8% rast³. Omenjena gospodarska rast je posledica okrepitve industrijske dejavnosti, ki je s tem neposredno povzročila povečano povpraševanje po električni energiji.

Povečano povpraševanje po električni energiji je bilo v prvih šestih mesecih leta 2021 prisotno tudi v segmentu gospodinjstev. Na odjem električne energije je močno vplival temperaturno odvisni odjem energije, ki je bil povečan zaradi nižjih temperatur (Nemčija je denimo zabeležila najhladnejši april v zadnjih štiridesetih letih, med tem, ko je bil v Franciji in Avstriji najhladnejši april v zadnjih dvajsetih letih). V Franciji IEA ocenjuje, da se je temperaturno odvisni odjem povečal za 33% v primerjavi z enakim obdobjem leta poprej. V mesecu juniju so severno poloblo zajeli vročinski vali, ki so povzročili povečan odjem električne energije za namen hlajenja⁴.

Globalno povpraševanje po električni energiji se je v letu 2020 glede na podatke IEA zmanjšalo za približno 1%, za leto 2021 pa napovedujejo rast globalnega povpraševanja po električni energiji, ki bo po njihovih ocenah znašala blizu 5%. Globalno povpraševanje v največji meri narekuje Kitajska. V kolikor pogledamo podatke za Evropo se je povpraševanje po električni energiji v letu 2020 zmanjšalo za okoli 4%, za leto 2021 pa IEA napoveduje rast povpraševanja v višini 4%. Povpraševanje po električni energiji v Evropi bo raven povpraševanja iz časa pred epidemijo dosegla v letu 2022. V prvem četrtnetju leta 2021 se je odjem električne energije v območju evropske unije povečal za 2% v primerjavi z enakim obdobjem leto poprej⁵.

Na dvig cene električne energije so vplivale tudi spremembe pri proizvodnji električne energije. V Nemčiji, kjer je veleprodajni trg električne energije naj likvidnejši v Evropi, je bil v prvem polletju 2021 zaznan padec proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, med tem, ko je bilo iz fosilnih virov proizvedene več električne energije v primerjavi z enakim obdobjem leta 2020. Glede na podatke Frauenhoferja je bilo v prvih šestih mesecih leta 2021 v Nemčiji iz obnovljivih virov proizvedene za 8,2% točk manj električne energije iz obnovljivih virov. Najvišji padec znotraj obnovljivih virov je bil zabeležen pri vetrnih elektrarnah, kjer je padec proizvodnje električne energije znašal 6,5% točk v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta.

Slika 3: Gibanje cene premoga za termiske pogodbe december 2021, v \$/t

³ (European Commission, 2021)

⁴ (International energy agency, 2021, str. 10)

⁵ (International energy agency, 2021, str. 8)

Na drugi strani se je proizvodnja električne energije nadomeščala s povečano proizvodnjo električne energije v premogovnih elektrarnah, kjer je rast rabe premoga znašala 6,5% točk v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta in s povečano proizvodnjo električne energije v plinskih elektrarnah, kjer je rast rabe plina znašala 1,3% točke v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta⁶. Povečevana proizvodnja električne energije iz premoga je zaradi višanja cene premoga skozi prvo polletje leta 2021 pomenila čedalje višjo ceno električne energije. Gibanje cene premoga v prvi polovici leta 2021 je prikazano na Slika 3⁷.

Podobna situacija se je zgodila tudi v primeru plinskih elektrarn. Zaradi povečanega povpraševanja po plinu in slabše oskrbe Evrope s plinom smo na trgu zemeljskega plina bili priča rasti cen. Z rastjo cene plina na borzah po Evropi je bila čedalje dražja tudi proizvodnja električne energije v plinskih elektrarnah. Rast cene zemeljskega plina je razvidna na Slika 4⁸.

Slika 4: Gibanje cene zemeljskega plina na nizozemski borzi TTF za termenske pogodbe leto 2022, v €/MWh

Pri proizvodnji električne energije iz fosilnih virov (tako premog, kot plin) na samo ceno proizvodnje električne energije vpliva tudi cena emisijskih kupov, ki jih morajo proizvajalci zakupiti zaradi povzročenih izpustov emisij med samo proizvodnjo električne energije. Podobno, kot v primeru premoga in plina je tudi na trgu emisijskih kuponov v letu 2021 prevladal bikovski trend. Rast cene emisijskih kuponov je vzpodbujalo predvsem povečano povpraševanje po emisijskih kuponih, ki je bilo posledica že omenjenega okrevanja gospodarstva, povečane proizvodnje električne energije iz fosilnih virov, ambiciozne podnebne politike evropske unije in začetka četrte faze trgovanja z emisijskimi kuponi, kjer je dodeljevanje brezplačnih emisijskih kuponov strožje, ob enem pa je na voljo manj emisijskih kuponov. Gibanje cene emisijskih kuponov je razvidno na Slika 5⁹.

⁶ (Fraunhofer Institute for Solar Energy Systems ISE, 2021)

⁷ (Montel, 2021)

⁸ (Montel, 2021)

⁹ (Montel, 2021)

Slika 5: Gibanje cene emisijskih kuponov za termnske pogodbe december 2021, v €/tCO₂

Dvig cene emisijskih kuponov za 1€/tCO₂ se na veleprodajnih cenah električne energije v povprečju odraža z dvigom cena za 0,6€/MWh¹⁰.

V začetku leta 2021 je na rast cene vplivala tudi proizvodnja električne energije v francoskih nuklearkah, kjer je proizvodnja v prvem četrtletju leta 2021 bila za 2%, oziroma za 2TWh nižja v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta. Električna energija proizvedena v jedrskih elektrarnah sicer velja za cenejšo, ob enem pa je Francija pomembna izvoznica električne energije¹¹.

V prvi polovici leta 2021 so veleprodajne cene električne energije že presegle raven cen, ki so jo imele pred pričetkom epidemije.

Kratkoročno ni moč pričakovati, da se bo bikovski trend na veleprodajnem trgu električne energije končal, saj smo tudi v drugi polovici leta 2021 pričali nadaljnji rasti cen emisijskih kuponov, zemeljskega plina in premoga. Emisijski kuponi so 8.9.2021 dosegli najvišjo raven cene do sedaj. Termnske pogodbe december 2021 so trgovanli dan zaključile pri ceni 62,75€/tCO₂. Na trgu premoga smo prav tako pričali rekordnim cenam, ki so dosegle več letni vrh. Tudi v primeru zemeljskega plina so termnske pogodbe leto 2022 na naj likvidnejši borzi v Evropi, na nizozemskem TTF-u, dne 6.9.2021 dosegle vrednost 35,087€/MWh. Za primerjavo je enaka termnska pogodba 31.12.2020 trgovanli dan zaključila pri vrednosti 16,02€/MWh¹².

Zaradi omenjenih dejstev je moč pričakovati, da se bodo veleprodajne cene že v kratkoročnem obdobju prenesle tudi na maloprodajni trg, kar bo povzročilo večji dvig cene električne energije. Nekateri dobavitelji električne energije so tudi že napovedali dvig maloprodajnih cen. V Evropi sicer velja, da se cene iz veleprodajnih trgov na maloprodajni trg v večini prenesejo v obdobju med 6 in 12 meseci.

¹⁰ (International energy agency, 2021, str. 85)

¹¹ (European Commission, 2021, str. 29)

¹² (Montel, 2021)

VIRI

BSP Energy Exchange LL C. (31. 8 2021). Bsp-southpool. Pridobljeno iz Bsp-southpool: <https://www.bsp-southpool.com/>

European Commission. (31. 8 2021). <https://ec.europa.eu/>. Pridobljeno iz https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/summer-2021-economic-forecast_en

European Commission. (2021). Quarterly Report on European Electricity Markets. Bruselj: European Commission.

Fraunhofer Institute for Solar Energy Systems ISE. (31. 8 2021). <https://energy-charts.info/>. Pridobljeno iz [https://energy-charts.info/](https://energy-charts.info/charts/energy_pie/chart.htm?l=en&c=DE&interval=month&year=2021&month=06): https://energy-charts.info/charts/energy_pie/chart.htm?l=en&c=DE&interval=month&year=2021&month=06

HUDEX Hungarian Derivative Energy Exchange Ltd. (31. 8 2021). <https://hudex.hu/>. Pridobljeno iz <https://hudex.hu/>: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

Montel. (15. 7 2021). <https://www.montelnews.com>. Pridobljeno iz <https://www.montelnews.com>: <https://www.montelnews.com>